

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes
Coloniae Agrippinae, 1657

Sessio Tertia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

cularis Ecclesiæ, sed totius Cleri exemplum, & Episcopatus hujus bonum dependet. Unde in eos, qui non obediunt ipsorum monitionibus ac mandatis, assistentiam brachiumque debite offerimus. Et, cum Scholastici, Cantores & Thesaurarii, sæpe non exiguos eo nomine redditus habeant; sciant, quod vicissim ad scholas, cantum & suppellectilem sacram Ecclesiæ attendere, & personas sibi subordinatas ad hoc constringere; teneantur; aliàs Deo & Nobis reddituri rationem; nec fructus, ob hoc officium perceptos, suas faciant, sed eosdem restituere debeant.

Leitis hucusque Decretis, jubebantur omnes ii, qui mane, justo impedimento detenti, non adfuerant, nec professionem fidei emisserant, eandem ad manus Illustrissimi, aut Officialis aut Promotorum, præstare.

Horà quintà pomeridianà audità, primus Promotor, D. Iodocus à Leedebur, iterum institit contra contumaces, ut manè.

Secretarius Synodi accessit ad Illustrissimum, interrogans genussexus, an placeat indici tertiam Sessionem crastino die habendam.

Respondit Illustrissimus: Placet, indicat, crastino die Synodum continuandam ad horam septimam matutinam.

Secretarius deinde ascendit suggestum, indixit tertiam Sessionem futuram altero die hora VII matutina.

Post hæc Diaconus Synodalis cantavit, Orate, ut manè; factaque oratio mentalis ad tria capita.

ORATIONES MENTALES,

in fine Sessionis secundæ.

I O R A T I O.

DIACONS. Fratres charissimi: unanimes orate pro Serenissimo Metropolitano, ut sanctè regat Ecclesiam Dei; ut flagella, perturbationes, contentiones, errores omnes, & omnes adversitates, dignetur avertere, detque illi, in tranquillitate paceque sanctà Ecclesias sanctas gubernare. (*Pausa.*)

II O R A T I O.

FRatres charissimi: Orate pro Reverendissimo Episcopo nostro FRANCISCO GVILIELMO, ut, divino Spiritu illustratus & roboratus, unà cum suis adiutoribus, & cum suo grege, consequatur vitam æternam. (*Pausa.*)

III O R A T I O.

FRatres charissimi: Orate unanimes Spiritum sanctum, Dominum messis hujus, ut operarios mittat in messem suam, detque omnibus, vineæ hujus Osnabrugensis operariis, Spiritus sancti ignem & lucem, ac demum æternam mercedem. (*Pausa.*)

His omnibus peractis, Illustrissimus benedixit manu tantum, nil dicendo; &, depositis paramentis, recessit. quem ad fores Ecclesiæ comitati sunt Canonici Cathedralis Ecclesiæ tantum.

S E S S I O T E R T I A.

Die xxv Martii, horà quartà matutinà, in Cathedrali & Collegiata sancti Ioannis, decantatum Matutinum, Horæ minores, & Sacrum conventuale.

Horà sextà matutinà, facta compulsatione ad Synodum, in Cathedrali convenit Clerus, in & extra Chorum.

Horà septimà, processit Illustrissimus cum suis ex Residentia ad Ecclesiam, cum mozetta; exceptusque à Prælati Cathedralis Ecclesiæ & Canonicis, loco & more solito, assumpsit Cappam Episcopalem; perrexit inde, organo perstrepeute, ad Chorum, & precibus ante SS. Sacramentum & altare majus præviis, thronum ascendit; ibidemque amictu, albà, cingulo, stolà, pluviali, & mitrà, induitus fuit; assistentibus Illustrissimæ Suæ Celsitudini duobus Diaconis, in habitu solo Canonicali choralis, sine paramentis sacris. modico deinde spatio confedit in faldistorio, descendit ad altare, & cum Abbate Iburgensi, qui Sacrum, hoc die, de SS. Trinitate cantaturus, Illustrissimam Suam Celsitudinem, cum sibi assistentibus, jam tum paratus, in Ecclesia ad cornu Epistolæ, & facie ad thronum versà, expectavit, Confessionem dixit.

Sub Sacro, post sumptam Communionem, paraverunt se ministri Synodales retro altare summum,

Benedictio in fine Missæ data non est; sed mox, finito Sacro, accesserunt ad Illustrissimum dicti ministri Synodales, induti, Abbate cum suis retro altare recedente.

Illustrissimus processit ad altare. Diaconus Synodalis, ut heri, facie versà ad Clerum, cantavit, Orate. Illustrissimus subjunxit Antiphonam, Exaudi nos Domine, ut in Pontificali; scholà prosequente. Finità Antiphonà Cantores inceperunt Psalmum, Salvum me fac Deus, & se, sedentes, alternatim cantando, absolverunt in Choro. Repetit à Antiphonà, Illustrissimus, versus altare stans sine mitrà, dixit Orationes, Ad te Domine, ut in Pontificali. deinde, præviis consuetis carimoniis, cantatum Evangelium, Si peccaverit in te frater tuus. Lecto Evangelio, & incensato Illustrissimo, flexis genibus ante altare, incepit hymnum, Veni Creator; cujus hymni primum versum posteaquam omnes genussexi absolverant, movebatur processio, ut heri, ad locum Synodalem; & alternatim à Clero & Organo, præfatus hymnus absolutus fuit.

In loco Synodali, consistentibus jam omnibus in suis

suis locis, Illustrissimus decemato prius per Diaconum & Subdiaconum Missæ versiculo, Emitte Spiritum, subjunxit Collectam de Spiritu sancto, Deus, qui corda fidelium.

Facta allocutio ad Clerum ab Illustrissimo, ut heri: Venerabiles & dilectissimi fratres.

Iterum, & tertia jam vice, post hæc habitus est sermo ab Illustrissimo, ad horæ unius spatium & ultra.

Post sermonem, Secretarius Synodi petiit ab Illustrissimo genus sexus, an placeat legi hujus sacræ Synodi Statuta, necdum prælecta. Annuente ad hoc Illustrissimo, ascendit suggestum, & incepit à Decreto XXVIII, continuans usque ad finem.

DECRETVM XXIX.

QUOD ipsum etiam Archidiaconos Nostros monitos volumus: qui, cum oculi Episcopi vocentur & esse debeant, merito cavere debent, ne albugo in oculo sit vel macula. quare visitationibus insistant diligenter; non tamen ad emunctionem, sed ad compunctionem & emendationem; unde non solum pecuniariis pœnis, quas tamen in proprios usus convertere vix possunt, sed canonicis etiam, quibus aliqui magis terrentur, & corriguntur facilius, utantur. Et, cum, juxta illorum commissiorem, graviora ad Nos deferre debeant, inter que sunt dispensationes in gradibus prohibitis & proclamationibus matrimonialibus, signum est, ipsos potestatem de illis non habere, nec sine conscientiæ læsione ac nullitate procedere posse. At multi abusus & conscientiarum gravamina accrescunt, cum tales constituunt Commissarios suos, ut vocant, qui aut ipsi in cœno iniquitatis versati sunt, aut suspecti, aut qui plus pecuniam quam correctionem amant. Vnde, ut honori suo Archidiaconis provisum sit simulque officio, nolumus, ut illi Commissarii tales adhibeantur, nisi qui bonæ famæ, vitæque inculpatae, ac moribus integris, & zelosi sint, ob annexam etiam jurisdictionem sufficientis doctrinæ, à quibus & Ecclesiastici & populus illorum districtum magis edificari possint, quam hæcenus; alios enim nequam admittemus.

Curandum etiam, ut ipsi Archidiaconi personaliter visitationes parvo sumptu, & minimo gravamine subditorum, peragant, solo victu & procuratione Canonica & frugali contenti; ne ipsorum Commissarii, potitando & aliis scandalis, offendant, aut sua tantum querant; quæ omnia in animam ipsius Archidiaconi redundant.

DECRETVM XXX.

Similiter Decanos rurales, ipsorumque adjunctos Camerarios, in Domino hortamur, ut sua officia sedulo, bonoque exemplo ac dexteritate, ita exsequantur, ut & Nobis &

Deo rationem reddere possint, ad gloriam Dei, proximi salutem, & suam coronam, ac præsertim præmium æternum.

DECRETVM XXXI.

Parochorum officium, sat multumque, & Canones & Statuta Synodalia complectuntur. Et quoniam omnes ac singuli, cum ad Parochias admittuntur, juramentum præstare Nobis debeant; hinc modò illud à præsentibus, qui omnes simul jam ad Pastoratus promoti estis, vel qui ante hæc non præstitistis, juste exigimus. Hoc tamen monitum volumus, ut, quoniam unicuique mandatum est de proximo suo, ita in omnibus spiritum directionis observent, ne haud necessariis investivis hostes Ecclesiæ prosequantur, sed solidis rationibus discretè, & Clericalis vitæ & morum integritate, confundant; animas verò Catholicas, vicinis in Parochiis sub hæreticis degentes, Christiana charitate adjuvent, & non secus ac proprias foveant, ad suas Ecclesias invitent, iis Sacramenta liberè, etiam in domibus ipsorum, administrent; nec non, demortuos, ad Ecclesiasticam sepulturam Parochiæ admittant & deducant; nomina etiam communicantium singulis annis post Pascha designent, ac animarum suarum rationem Nobis vel Vicario Nostro in scriptis reddant. Habeant etiam libros tres, Baptismi, Matrimoniorum, & Defunctorum; quibus nomina fidelium diligenter inscribant; prout antehac constituimus.

DECRETVM XXXII.

Denuo monemus, ut, quicumque testamentum condunt, aliquid pro erectione Seminarii Nostri Clericorum legent; aut executores eorundem de hæreditate aliquid contribuere teneantur. Et, si quæ testamenta antehac condita sint, quorum executio hæcenus, secundum Statuta Synodi majoris, & recepta jura Canonica, nondum facta fuit; mandamus omnibus & singulis hujusmodi executoribus, ut intra trimestre, Nobis vel Officiali Nostro debitam rationem reddant; ne defunctorum animæ, vel pii legatarii defraudentur, & executores ipsi se gravibus peccatis & restitutionibus obstringant. De quo etiam apud Nos doceri volumus; ut executionem, etiam brachio sæculari, promovere possimus.

DECRETVM XXXIII.

Si unquam vigilandum fuit, ac laborandum de rebus Ecclesiæ ac bonis ejusdem conservandis, nunc post tot belli motus ac vicissitudinem rerum opus illo erit. Vnde, quæ de hac materia statuta sunt, iterum innovamus. Specialiter autem denuo, sub pœna nullitatis, omnes

omnes obligationes, alienationes, locationes in longum tempus, seu ultra quadriennium, prohibemus; & aliter antea factas alienationes qualcunque irritamus.

DECRETVM XXXIV.

VTi etiam, quæ de Provisoribus templorum, immunitate Ecclesiastica, & archivio Episcopali, decreta fuerunt, denuò mandamus ac volumus; hoc tantum addentes, ut ad archivium nostrum Episcopale, præter redditus, etiam authenticæ copiæ foundationum omnium beneficiorum transmittantur.

DECRETVM XXXV.

QVoniam verò inter cætera, quæ ad mores & vitæ Ecclesiasticæ honestatem pertinent, non postremum est, quod certo habitu distincti, & à sæcularibus negotiis abstracti, sobrie, pie, ac iuste vivant Clerici; ob abusus hac in parte à Nobis observatos, serio inculcamus & monemus, ac sub censuris Ecclesiasticis, aliisque pœnis arbitrariis, præcipimus ac mandamus, ut omnes Clerici & Sacerdotes Diocesis Nostræ, in Ecclesia quidem, non alia, quam veste talari, utantur, foris autem ut minimum ultra genua aut ad furas defluentem tunicam, pallium verò oblongum ad talos gestent, idque præcipuè in Civitate, nisi peregrinatione excusentur.

Sæcularia verò negotia ita devitent, ut sine expressâ Nostrâ licentiâ nemo Tabellionis, Procuratoris, aut Advocati, nedum Medici officium, (nisi pro Ecclesia sua, aut miserabilibus personis, & quidem cum Nostra aut Vicarii Nostrî licentiâ,) exerceat. qui secus fecerit, loco moveatur.

Popinas frequentare, aut in privatis etiam ac perviis domibus, potui vini, cerevisiæ aut tabaci indulgere, tam est à statu Ecclesiasticorum alienum, quam ipsis, utique in sortem Dei vocatis, magis convenit, sobriè ac iuste vivere. Vnde, sicut sacri Canones huiusmodi helluones, & tabernas frequentantes, excepto casu necessitatis, gravissimis pœnis mulctant; ita sciant, quod, deprehensi, non evaduri sint.

Monemus insuper singulariter, ut, quantum fieri potest, convivia publica, præsertim nuptialia, baptismalia & similia declinent; aut, si aliquando in conviviis propinquorum ipsis comparandum sit, memores sint honestatis & conditionis suæ, ne vitæ dissolutioris indicia præbeant, aut potui, saltui, aliisque Clerum non decentibus, indulgeant; idque sub pœnis, arbitrio Nostrò imponendis.

Hortamur potius omnes in Domino, etiam eos qui ex fundatione non tam strictè fortè ad Chorum obligantur, ut, vocationis & Sta-

tus sui memores, tanquam mediatores inter Deum & homines constituti, stipendiis Ecclesiæ vivant, divinis officiis diligenter intersint, per se ipsos sua officia exerceant, & officium Angelicum psallendi in domo Domini, juxta primum Ecclesiæ fervorem & fundationes, indefinenter exerceant, conjunctisque animis & vocibus, tractim & devote, horas Canonicas exsolvant, ac pro suis & populi peccatis ac Ecclesiæ Osnabrugensis incolumitate deprecantur. Si vero in Choro non fuerint, privatim suas Horas diligenter recitent quotidie, nec unquam omittant; scientes, se peccare mortaliter toties, quoties easdem omittunt, & ad restitutionem fructuum Ecclesiasticorum teneri.

DECRETVM XXXVI.

ECclesiarum Custodes officio etiam suo non desint; tempestive suis temporibus in Ecclesiis compareant; munditiam earum observent; quæ ad cultum divinum requisita sunt, quantum ad eos spectat, diligenter procurent; nunquam sub divinis, Sacrificio Misæ, aut aliâ Parocho suo, divina peragenti, sine superpelliceo aut habitu decenti assistant, Ecclesiisve suis inserviant.

DECRETVM XXXVII.

CVm maxime referat, ut pueritia, quæ feeges est omnium Rerumpublicarum, in timore Domini edoceatur; Ludimagistrorum in eo cura erit maxima, ut ipsi inprimis integrâ inculpatâque vitâ juventuti præluceant, eamque non in doctrina modo, sed etiam pietate & orationibus, sedulo & diligenter instruant, ad Catechismum suos adducant, & ut ea, quæ à Parochis in lectione catechetica proposita fuerunt, à singulis observentur & inbibantur, procurent.

DECRETVM XXXVIII.

Regulares omnes in Domino hortamur ac monemus, ut, secundum vocationem suam, regulæque SS. Patrum, digne ambulent, aliisque lucis exemplum præbeant; decreta item summorum Pontificum, præsertim Bullam Gregorii XV, quæ incipit, *Inscrutabili*, diligenter observent, benedictionem & approbationem concionatorum suorum & confessoriorum petant, & sine illa nullum exponant; & decretum Innocentii X, quoad approbationem in singulis Diocesisibus necessariam, observent.

DECRETVM XXXIX.

QVoniam verò hæc mala tempora multis calamitosis hominibus, etiam extraneis,

ac

ac nonnunquam Religiosis, necessitatem mendicandi imponunt, nonnulli autem abutuntur; hinc, ne illis misericordiæ viscera claudantur, horum verò abufibus annuamus, repetimus, quæ in tertia Nostra Synodo, anno millesimo sexcentesimo trigesimo statuimus; volumus præterea, ut personæ hujusmodi extraneæ, non aliter quam sub Nostro, aut sub Vicarii Nostri, intranei verò sub testimonio Parochi, admittantur.

DECRETVM XL.

Cvm jurisdictionis Ecclesiasticæ jugum, adversariorum potentia, aliquibus in locis excussum sit; volumus tamen, inter Catholicos illibatam permanere. Vnde, sub pœnis juris confuetis, serio inhibemus, ne quis Clericus sive Laicus personam Ecclesiasticam, aut Ecclesiæ adscriptam, ad forum sæculare trahere præsumat; imò causæ omnes, ad forum Ecclesiasticum spectantes, non alibi, nec per viam appellationis quidem, tractentur, quam coram magistratu Ecclesiastico Catholico.

Clerici autem & Beneficiati, alique Ecclesiæ ministri, sive convenient alios in causis reddituum sui beneficii, sive quocunque modo conveniantur, active & passive coram solo suo iudice Ecclesiastico (ex lege Capitulationis & juris communis) forum sortiantur.

DECRETVM XLI.

Cæterum, ut Decreta hæc firmiter observentur, & in praxin redigantur, teneantur omnes, in visitatione futura, de omnibus & singulis, quantum quemque concernunt, sub pœnis arbitrariis & censuris supra dictis, respondere.

DECRETVM XLII.

Examinatores singulis annis in Diocæsana Synodo, ab Episcopo vel ejus Vicario, ut minimum sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Advenienteque vacatione cujuslibet Ecclesiæ, tres ex illis Episcopus constituat, qui cum eo examen perficiant; indeque succedente aliâ vacatione, aut eisdem aut alios tres, quos maluerit, ex illis prædictis sex eligat. sint verò hi Examinatores, Magistri seu Doctores, aut Licentiati in Theologia aut Iure Canonico, aut alii Clerici seu Regulares, qui ad id videbuntur magis idonei; jurentque omnes, ad sancta Dei Evangelia, se, quacunque affectione humana postposita, fideliter munus executuros; caveantque, ne quidquam prorsus occasione hujus examinis, nec ante nec post, accipiant; alioquin Simonæ vitium,

tam ipsi, quam alii dantes, incurrant, à quo absolvi nequeant, nisi dimissis beneficiis, quæ quomodocunque etiam ante obtinebant, ac ad alia in posterum inhabiles reddantur; & de his omnibus non solum coram Deo, sed etiam Synodo Provinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur; à qua, si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, graviter, ejus arbitrio, puniri possint. Tridentinum ergo Decretum nos volentes exequi pro Diocesi Nostra, proponimus vobis sequentes viros, qui munus hoc gerant, quoad altera Synodus habeatur, præter Vicarios Nostros in Pontificalibus & Spiritualibus generales, & Officialem Curie Nostræ Episcopalis, Dominum Ewaldum Marckium SS. Theologiæ Licentiatum, Conradum Burenium, Cathedralis Ecclesiæ Nostræ Pastorem, & ad sanctum Ioannem Osnaburgi Canonicum, ac Patrem Reinerum Duiſter, SS. Theologiæ Licentiatum, Priorem Dominicanorum.

Interrogabat Illustrissimus proinde Clerum: Placentne vobis?

Respondit Clerus: Placet.

Secretarius mox ex Cathedra legit hæc verba: Accedant ergo omnes & singuli, ut solitum Examinatorum præstent juramentum.

Accesserunt singuli, & juramentum, juxta formulam sequentem, tactis sacrosanctis Evangelii, præstiterunt.

FORMVLA IVRISIVRANDI,

ab Examinatoribus præstiti.

EGO N. N. Examinatoris Officium, quod suscepi, promitto, spondeo, ac juro, me fideliter & sincere, quantum in me est, executurum. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Præstito per Examinatores juramento, Secretarius continuavit lectionem Decretorum.

DECRETVM XLIII.

Cvm per hæc tempora plures ex Decanis ruralibus & Camerariis vel vitâ functi sint vel aliàs mutati, hinc, in singulis Decanatus, sequentes nominamus & ordinamus.

In Decanatu Civitatis Nostræ, Conradum Burenium, Pastorem in Ecclesia Nostra Cathedrali.

Ad Widenbrugenſem, Christophorum Strengerum, SS. Theologiæ & Medicinæ Doctorem, & Collegiæ Nostræ, Ecclesiæ ibidem Decanum.

Ad Iburgensem, D. Iacobum Torwarth, Abbatem Iburgensem, & Pastorem in Glaen.

Ad Furſtenauensem, Ioannem Ioannis, Pastorem in Batbergen.

Ad Vordenſem & Witlacensem, quos conjunctos, ex rationabilibus causis, pro hac

hac vice, volumus, Engelbertum Moseler, Pastorem Vordensem.

Ad Gronebergensem, Hermannum Hoffhaus, Pastorem in Welinckholthausen.

Ad primarium Emslandiæ Decanatum, Albertum Abbt, Pastorem in Steinebiel.

Ad secundarium, Fratrem Albertum Albachten, Pastorem in Meppen.

Ad Wildeshufanum, Ioannem Stockman, Pastorem Vechtensem.

Ad Cloppenburgensem, Gerardum Coverters, Pastorem ibidem.

Ad Tecklenburgensem & Ravenspergensensem, ex causis, hac vice nullum nominamus.

His omnibus, ut præfertur, palam ad Officium Decanale denominatis, Synodi Secretarius iussit omnes accedere, ac iuramentum Decanorum ruralem præstare. Mox singuli accesserunt ad Illustrissimum, & bini solitum iuramentum emiserunt, in verba Synodo v expressa.

Præstito per Decanos rurales præfato iuramento, Secretarius Synodi continuavit lectionem Decretorum.

DECRETVM XLIV.

IN Decanatu Civitatis Nostræ Osnabrugensis, Camerarium constituimus & nominamus, Ioannem Victorem Wernecking, Pastorem ad S. Ioannem.

In Widenbrugenfi, Ioannem Sprengerum, Pastorem in Gutterflo, & Canonicum Collegiæ Widenbrugenfi.

In Iburgensi, Theodorum Mauriti, Pastorem in Hagen.

In Furstenaufenfi, Fratrem Ioannem Weninck, Pastorem in Berfenbruck.

In Vordensi & Witlacenfi, Ioannem Busch, Pastorem in Ostercapelen.

In Gronenbergenfi, Gerardum Schutte, Pastorem in Gfemel.

In primario Emslandiæ Decanatu, Everhardum Ioannis, Pastorem in Bockeloe.

In secundario Emslandiæ Decanatu, Ioannem Wesseling, Pastorem in Haren.

In Wildeshufano, Ioannem Wasserman.

In Cloppenburgensi, Ioannem Brand, Pastorem in Essen.

Vt primum prædicti Camerarii ad Officium Camerariorum deputati & publicati fuerunt, Secretarius Synodi eosdem sic allocutus est:

Accedant omnes & singuli, ad Camerarium Officium in hac Synodo deputati, & præstent iuramentum Camerariorum.

Mox accesserunt Camerariis designati omnes, & idem iuramentum, à Decanis præstitum, mutato officio Decanatus in officium Camerarii, ad manus Illustrissimi, tactis eisdem SS. Euangelis, emiserrunt.

Emisso per Camerarios dicto iuramento, Secretarius Synodi continuavit lectionem Decretorum.

DECRETVM XLV.

CVM etiam Concilium Tridentinum & Statuta metropolitana constituent, nec non consuetudo hujus Ecclesiæ sit, ut etiam Iudices causarum Apostolicarum in Synodis constituentur; sequentes publicamus:

D. Ioannem à Leeradt, Cathedralis Ecclesiæ Nostræ Osnabrugensis Præpositum.

D. Ioannem Wilhelmum à Winckelhausen, eiusdem Ecclesiæ Decanum.

D. Ioannem Biskopinck, Curiae Nostræ Episcopalis Osnabrugensis Officium, & Canonicum ad sanctum Ioannem.

D. Rabanum Heisterman, Collegiæ Ecclesiæ Osnabrugensis ad S. Ioannem Decanum.

Dominum Bernardum Matthiæ à Campo, SS. Theologiæ Doctorem & Canonicum ad S. Ioannem.

Placentne vobis? *Respondit Clerus:* Placent.

DECRETVM XLVI.

CEnforem librorum volumus in posterum & nominamus D. Ewaldum Marckium, SS. Theologiæ Licentiatum. Placentne vobis? *Respondit Clerus:* Placet.

DECRETVM XLVII.

IN Pœnitentiarium Episcopalem publicum, in Nostra Cathedrali Osnabrugensi Ecclesia, constituimus & deputamus, Fratrem Reinerum Duister, Conventus Ordinis S. Domini in Civitate Nostra Osnabrugensi Priorem. Placentne vobis? *Respondit Clerus:* Placet.

Omnibus igitur, ut præfertur, divina gratiâ cooperante, ad maiorem Dei honorem & Ecclesiasticæ discipline reformationem peractis, Promotores Synodi instruxerunt pro conclusione Synodi, ut sequitur.

Reverendissime atque Illustrissime Princeps; cum omnia, quæ in hac Diocesana Synodo Osnabrugensi agenda & tractanda erant, divina auxiliante gratiâ ad optatum finem producta sint; illud à Reverendissima & Illustrissima Clementia Vestra petimus, ego Iodocus à Ledebur, & Bernardus Matthiæ à Campo, hujus Synodi Promotores, ut ipsam Synodum concludere & cum benedictione dimittere velit.

Respondit Illustrissimus: Decernimus & mandamus, hanc Synodum Nostram concludendam.

Hoc dicto, Secretarius legit Decretum de conclusione Synodi, ut sequitur.

Synodi Nostræ Diocesanae Osnabrugensis, Deo adjutore, optatum videmus finem. quapropter eam, cum gratiarum Deo actione, concludendam esse, decernimus, & conclusionem enunciamus.

Pro-

Promotor secundus, iterum ut heri, institit contra contumaces.

Illustrissimus, accusatâ à Promotoribus absentium contumaciâ, modico spatio peroravit ad Clerum, eundemque præteritarum correctionum & admonitionum commonefecit, & per amorem Dei rogavit ac obrestatus est, quatenus onus, humeris eiusque impositum, ita portent, ut severam, in decretorio illo iudicii die, Deo inde rationem reddere possint.

Hæc omnia dum feliciter expedita fuerunt, professionaliter omnes descendebant ex domo Capitulari ad Ecclesiam, per ambitum Crucis; pulsata campanæ omnes Cathedralis Ecclesiæ; Clerus cantavit Psalmum, Benedicite omnia opera Domini; item, Laudate Dominum de cælis; donec, Chorum ingressi, loca sua denno, ut antiè, occuparunt.

Illustrissimus perrexit ad altare summum; in Choro incepit hymnum, Te Deum laudamus; cessarunt campanæ; & hymno finito, idem Illustrissimus subjunxit orationem, Nulla est, Domine, humanæ conscientiæ virtus, ut in Pontificali.

Diaconus Synodalis, absolutâ prædictâ oratione, cantavit, Orate. postmodum habitæ Orationes mentales.

CAPITA ORATIONIS
MENTALIS

in fine ultimæ Sessionis.

I ORATIO.

DIACONVS. Fratres charissimi: orate toto cordis affectu, pro Imperatore nostro Ferdinando, ut cum pace & salute munus suum exequatur, recta semper unanimis sentiat & operetur, Ecclesiæ se defensorem præstet, & vitam mereatur æternam. (Pausa.)

II ORATIO.

Fratres charissimi: unanimes orate, ut Deus spiritum religiosæ observantiæ det omnibus viris Regularibus hujus Dicecesis, ad salutem & ædificationem populorum, omnibus item Monialibus ad salutem suam & aliorum. (Pausa.)

III ORATIO.

Fratres charissimi: unanimes orate pro cunctis populis hujus Dicecesis, ut Deus conferret augetque fidem Catholicam, peccata eliminat, devotionem multiplicet; concedat abundantiam fructuum terræ, ac eorum felicitatem. (Pausa.)

Post hæc continuo per eundem Diaconum, stantem, factæ sunt acclamationes sub formula sequenti, stantibus quoque omnibus, & Illustrissimo facie ad Clerum versâ. Cui Diacono accuratissime respondit Clerus, ut sequitur.

ACCLAMATIONES

in fine Synodi.

DIACONVS. Deo Patri misericordiarum, & Deo totius consolationis & gratiæ, omnis laus, honor, & gloria, in sæcula sæculorum. (terminatur per FA, RE.)

Resp. CLERVS. Amen, amen, amen. (terminatur similiter per FA, RE.)

DIACONVS. Beatissimo Domino nostro INNOCENTIO Papæ X, sanctæ & universalis Ecclesiæ Pontifici, Christiani nominis in omnes terrarum partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera & diuturna prosperitas.

CLERVS. Domine Deus, sanctissimum Patrem nostrum Ecclesiæ tuæ conserva, mitte illi auxilium de sancto, ut, eo gubernante, gentes illuminentur, & quæ dispersæ sunt, in unum Ecclesiæ tuæ ovile colligantur.

DIACONVS. Reverendissimo Domino nostro, hujus Synodi præfuli, ejusque ministris, salutaris vigilantia in laboribus, constantia & felix exitus.

CLERVS. Omnipotens sempiterne Deus, super Antifistitem nostrum, benedictionum tuarum dona perpetuò multiplica, ut sacris convenienter interserviat mysteriis, atque in omnibus misericordia tua protegat, quem Pastoralis cura perterret.

DIACONVS. Oremus pro omnibus Presbyteris, Diaconis & Subdiaconis, Acoluthis, Exorcistis, Lectoribus, Ostiariis, & Clericis, atque pro omnibus qui in hanc Synodum convenerunt.

CLERVS. Memento, Domine Deus, congregationis tuæ, quam possedisti ab initio; ut, gratiæ tuæ munere, ab omnibus tibi gradibus fideliter serviat.

DIACONVS. Electo Imperatori nostro, Catholicæ religionis zelus, justitiæ & pacis fecunditas, & contra Christianæ fidei hostes, victoria.

CLERVS. Omnipotens Deus, concede, ut famulus tuus, Imperator noster, qui tua miseratione suscepit Imperii gubernacula, virtutum etiam omnium percipiat incrementa; quibus decenter ornatus, & vitiorum monstra devitare, & ad te, qui via, veritas, & vita es, gratiosus valeat pervenire.

DIACONVS. Electori nostro, & omnibus Principibus, unitas, pax, populorum obedientia, & vita longæva.

CLERVS. Princeps cælestis, terrenos Principes nostros, Catholicæ fidei, æquitatis & concordiæ conservatores, defende, atque hostium nostrorum exanimatores effice, & in perpetuum custodi.

DIACONVS. Civitati & Dicecesi Osna-brugensi, omnibusque plebibus, nobis comm-

Dd missis,

missis, tranquillitas, salus, & divinarum gratiarum abundantia.

CLERVS. Domine Deus, respice ad animas, diabolica fraude deceptas, ut errantium corda resipiscant, & ad veritatis tuæ redeant unitatem. Benedic etiam, Domine, filios tuos; & esto in circuitu populi tui, ex hoc nunc & usque in sæculum.

DIACONVS. Decretorum hujus Diocesis Osnabrugensis observantiam salutarem, omnes, qui hic adsumus, unanimi voto, à Deo, bonorum omnium largitore, humiliter imploremus; intercedente Deiparâ Mariâ, Dominâ nostrâ, cum sanctis Apostolis Petro & Paulo, atque beatis Patronis nostris Crispino & Crispiniano, & omnibus Sanctis.

CLERVS. Fiat, fiat. Amen, amen.

DIACONVS. FRANCISCO GVILLIELMO, Antifisti amplissimo, Pastori vigilantissimo, Ecclesiasticæ disciplinæ assertori, perennes gratias.

CLERVS. Perennes gratias; incolumem saluumque illum Dominus nobis diutissime custodiat atque conservet.

DIACONVS. Totius Synodi Clero atque conventui, pacem, concordiam, & gratiam à Domino.

CLERVS. Pacem, concordiam, & gratiam, nobis semper Dominus concedat. Amen, amen.

In fine, duo de Clero cantarunt: Benedicamus Domino.

Omnes responderunt: Deo gratias, Deo gratias, semper dicamus Deo gratias.

Finitis acclamationibus, Illustrissimus, confidens in faldistorio ante altare, exceptis ad osculum pacis, primo ministris, in paramentis sacris sibi assistentes; deinde Præpositum Cathedralis Ecclesiæ, Decanum, & reliquos Capitulares omnes; post hos, Dominum Abbatem Iburgensem, Capitulum sancti Joannis, Deputatos Monasteriorum, Decanos rurales; qui illud inter sui Decanatus Parochos distribuerunt; Pavem Priorem in Osterberg, Priorem Dominicanorum, Guardianos Franciscanorum strictioris Observantiæ, in Widenbrugg, Rittberg, & Vechta; qui eam ad Religiosos suos singuli detulerunt.

Posteaquam inter omnes pacis osculum distributum fuit, Secretarius, in Choro ante cancellos subsistens, legit in hæc verba:

D E C R E T V M

De dimissione Synodi, & Indictione proxime.

Ad laudem Dei omnipotentis, Beatissimæ Virginis Mariæ, & SS. Crispini & Crispiniani Martyrum, & aliorum Patronorum

nostrorum, decernimus, Synodum hanc Nostram dimissam, ac propterea cuique eundem esse ad proprias Ecclesias. Hortamur autem omnes vos, fratres charissimi, ut tales vos præbeatis in ministerio vestro, quales maxime decet Sacerdotem, ab omni mundanorum cura segregatum. Illudque maxime, cum redieritis, præstandum erit, ut populus omnis, vos ab hac Synodo non mediocrem fructum reportasse, intelligat. Id fiet, si novo Spiritus sancti lumine illustrati, quæ magna Synodorum est vis & virtus, cæteris, in omni opere vestro, in posterum præluere studueritis, & in omni parte officii vestri, omnem diligentiam adhibueritis. Proximam verò Synodum denuo celebrandam indicimus die tertiâ mensis Octobris, hujus anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi primi. ad quam omnes & singuli diligenter comparebunt.

Lectio hoc Decreto, Illustrissimus benedixit Clero genuflexo, & populo; solemniter publicatæ sunt Indulgentiæ per Presbyterum assistentem; ac, pro fine Synodi, Diaconus cantavit: Recedamus in pace.

Respondit Clerus: In nomine Christi.

His igitur feliciter peractis, deposuit Illustrissima sua Celsitudo, cum reliquis qui induti erant, paramenta; & factâ oratione modico spatio ante altare cum Cappa, redactus est ad fores Ecclesiæ per Canonicos Cathedrales, resonantibus interim Organo & campanis Ecclesiæ Cathedralis.

Et quia ego Joannes Brogbern I. V. L. & Collegiæ Ecclesiæ SS. Joannis Baptistæ & Euangelistæ Ratisbonæ Canonicus, & Pastor in Rumlœ, à supra memorato Reverendissimo & Illustrissimo Domino Præfide, in Actuarius hujus sacræ Synodi deputatus fui, Decretorum Synodaliū promulgationi, reliquisque in eâ pertractatis, interfui; idcirco eisdem Decretis, in fidem eorundem, propria manu subscripsi. Acta sunt hæc, anno, à partu Virgineo, MDCCLI; Pontificatus sanctissimi Domini nostri INNOCENTII X, sexto; diebus, mensē, loco, quibus supra; præsentibus Venerabilibus ac Eruditis Dominis, Antonio Sollinger, & Nicolao Schaberg, Cathedralis Ecclesiæ Osnabrugensis Vicariis, ac respective Sacristano & Notario publico, testibus, ad hoc specialiter requisitis, & fide dignis.

IOANNES BROGBERN I. V. L.
Capellanus major Illustrissimi Osnabrugensis, & Actuarius causarum Ecclesiasticarum, ad hoc specialiter deputatus, subscripsit.